

İFŞAÎ, EŞREF (1843-1908)*

Âşık

Mehmet Öcal OĞUZ

Anahtar Kelimeler: İfşai, Âşık Edebiyatı, Yozgat, 19. Yüzyıl Türk Edebiyatı

İfşai'nin asıl adı Eşref'tir. 1843'te dünyaya gelmiştir. Aslında Kars göçmeni olan Eşref'in babasının adı Yusuf, annesinin adı Rahime'dir. Yozgat'tan Çorum'un Tahirabat köyüne, oradan da Çorum'un Alaca ilçesi Mehmetbeyli köyüne göç edip aynı köyde imamlık yapmıştır. Tarihte 93 Harbi olarak bilinen 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı sırasında Yozgat'ta gelip yerleşmiştir. Medresede tahsil gören ve hayatını Mehmetbeyli'de imamlık yaparak geçiren İfşai'nin aynı zamanda çevresinde iyi bir hattat olarak tanındığı ifade edilmektedir. 1908 yılında 65 yaşlarında iken Yozgat'ta vefat ettiği bilinmektedir (Işıtman 1966: 3967-3968).

Ele geçen şiirlerinden hece veznini kullandığı tahmin edilen İfşai'nin kendisinden sonra yetişen şairler üzerinde etkisinin olduğu anlaşılmaktadır. Mahmut Işıtman tarafından yayınlanan beş şiiri Hüznî'den derlenmiştir ki bu da İfşai'nin Hüznî gibi Yozgat'ın yetiştirdiği güçlü bir şair üzerinde de etkili olduğunu göstermektedir. İfşai'nin medresede tahsil görmüş olması, aruz veznini de kullandığını düşündürmesi gerektiriyorsa da elde herhangi bir belge bulunmadığından heceyle yazan şairler arasında değerlendirilebilir.

Eserlerinden Örnekler

Koşma

Birazcık merhamet eyle a zalim

Nar-ı aşka sen ettin beni

Elin koy göğsüne fikir eyle hâlim

Bin türlü perişan sen ettin beni

Vurdun gamzen okun aklım azdırdın

Güya baktın şehlâ gözün süzdürdün

Bu âşığı diyar diyar gezdirdin

Sefil ü sergerdan sen ettin beni

Ben bu aşk âteşin ezel görmedim

Sen gibi nevreste güzel görmedim

Zulm etmeyi sana muhal görmedim

Dîdeleri al kan sen ettin beni

Ne şevk-i mihrinle bâde doldurdun

Abes yere gül benzimi soldurdun

Ne doğruca iltifatın kaldırdın

Ne bir şad-ı handan sen ettin beni

Ben sana ettikçe meyl-i muhabbet

Ağyar ile her dem eyledin ülfet

Ancak bize kaldı dert ile hasret

Bir hatırı viran sen ettin beni

Mürüvvetli murat alır dünyada

Herkes ettiğini bulur dünyada

Yok idi sırrımı bilir dünyada

Dillere destan sen ettin beni

İfşâî dil hasta sen kaşı Leylâ

Gezdirme Mecnunu sahra-be-sahra

Gülzâr-ı hüsnüne âşık-ı şeyda

Bülbül gibi nalân sen ettin beni

Işıtman, Mahmut. “Yozgatlı Âşık İfşâî”, *Türk Folklor Araştırmaları*. 9 (198): 3967.

Kaynakça

İŞİTMAN, M. (Ocak 1966). “Yozgatlı Âşık İfşâî”, *Türk Folklor Araştırmaları*. 9 (198): 3967-3968.

OĞUZ, M. Ö. (1994). *Yozgat'ta Halk Şairliğinin Dünü ve Bugünü*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.

* Bu madde, Mehmet Öcal OĞUZ, "İFŞAÎ, Eşref", Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ifsai-esref> adresinden Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü tarafından verilen izinle alınmıştır.